

ОБЗОРЕН ДОКЛАД КОНСУЛТАЦИЯ ОТНОСНО ИНИЦИАТИВАТА „ИЗГРАЖДАНЕ НА ОСНОВАНА НА ДАННИ ЕВРОПЕЙСКА ИКОНОМИКА“

Въведение

Процесът на консултиране по основаната на данни европейска икономика — един широкообхватен диалог със заинтересованите страни — беше стартиран с приемането на Съобщението „Изграждане на основана на данни европейска икономика“ ([COM\(2017\)9](#)) и придружаващия го Работен документ на службите на Комисията ([SWD\(2017\)2](#)). Инициативата има за цел да се създадат условия за възможно най-доброто използване на цифровите данни в услуга на икономиката и обществото. Тя насочва вниманието към пречките пред развитието на един европейски единен пазар със свободен поток от данни и към правните въпроси, свързани с достъпа до и предаването на данни, тяхната преносимост и отговорността в контекста на предимно неличните, машинно генерирани цифрови данни.

Основното действие в рамките на консултацията беше общественото онлайн проучване, проведено от 10 януари до 26 април 2017 г. В него бяха обхванати различните части на съобщението¹.

Приложението съдържа по-подробен качествен анализ на резултатите² и на получените документи със становища. Вече е публикуван [обобщаващ доклад](#) за тази консултация, в който са посочени предварителните тенденции.

Провеدهа се и няколко хоризонтални и специфични за сектора работни семинара, насочени към конкретна група заинтересовани страни или разглеждащи конкретен въпрос.

В настоящия обзорен доклад е обобщен диалогът със заинтересованите страни.

Обществена онлайн консултация

Заинтересованите страни, към които беше насочена консултацията, бяха предприятия с всякакъв размер и от всички сектори, включително производители и потребители на свързани устройства, оператори и потребители на онлайн платформи, информационни брокери, както и предприятия, които реализират на пазара основани на данни продукти и услуги. Приканени да участват в консултацията бяха също и публични органи, неправителствени организации, изследователи/научноизследователски организации и потребители. В онлайн проучването бяха получени общо 380 отговора, включително 332 от предприятия/организации, 6 от самостоятелно заети лица и 42 от граждани. Най-много отговори на проучването бяха получени от частни организации.

В допълнение към това бяха получени около 18 самостоятелни коментари и предложения (т.е. те не бяха допълнени с отговори на въпросника ([на разположение онлайн](#))). Авторите им представляват

¹ Успоредно с това беше проведена обществена консултация относно цялостната оценка на прилагането на Директивата относно отговорността за вреди от стоки (85/374/ЕИО).

² <https://ec.europa.eu/eusurvey/publication/European-Data-Economy-Consultation?language=BG&surveylanguage=BG>

национални органи, дружества, национални или европейски бизнес сдружения, застрахователни сдружения и представители на адвокати в ЕС и Съединените щати. В повечето от тези документи са разгледани различните раздели от консултацията, като е поставен силен акцент върху достъпа до и предаването на данни.

Европейският център за политическа стратегия (EPSC) проведе и [открито заседание относно Европейската икономика, основана на данни](#).

Семинари

Европейската комисия (ЕК) проведе редица семинари, на които бяха разгледани специфични предизвикателства пред основаната на данни икономика. Някои не бяха ограничени до определен сектор, докато други бяха насочени към специфична категория заинтересовани страни или специфичен сектор ([повече информация](#)). Констатациите от тях са отчетени в настоящия доклад, поставени в контекста на резултатите от онлайн консултацията. Семинарите и събитията, свързани с процеса на консултиране, са следните:

Семинари, неограничени до определен сектор:

- Семинар относно смяна на доставчика на услуги в облак, 18.5.2017 г., [повече информация](#)
- Семинар с представители на държавите членки относно възникващите проблеми пред основаната на данни икономика, 31.5.2017 г., [повече информация](#)
- Достъп до данни и споделяне на данни: реалното въздействие върху бизнес моделите на МСП и стартиращите предприятия, 29.5.2017 г., [повече информация](#)
- Достъп до и предаване на данни с акцент върху приложни програмни интерфейси (ППИ) и индустриални платформи за данни, 8.6.2017 г., [повече информация](#)
- Семинар относно основаната на данни икономика, Цифрова асамблея, 15—16.6.2017 г., [повече информация](#)
- Достъп до притежавани за търговски цели данни от публичен интерес за публични органи, 26.6.2017 г., [повече информация](#)
- Отговорност в областта на автономните системи, системите от усъвършенствани работи и системите от „интернет на предметите“, 13.7.2017 г. [повече информация](#)

Семинари, специфични за отделни сектори

- Семинар на Европейското партньорство за иновации за селскостопанска производителност и устойчивост (EIP-AGRI) относно споделянето на данни, 4—5.4.2017 г., [повече информация](#)
- Свързани с данните въпроси в машиностроенето, (6.4.2017 г.), медицинските изделия (25.4.2017 г.), бизнес услугите (4.5.2017 г.), автомобилния сектор — Gear2030 (10.5.2017 г.), веригата за доставки на храна и напитки (1.6.2017 г.), [повече информация](#)
- Семинар относно преобразяващия ефект на интелигентната промишленост за достъп до и повторно използване на данни, 6.6.2017 г., [повече информация](#)

Следващи стъпки

В приетото през май 2017 г. съобщение относно средносрочния преглед на прилагането на стратегията за цифровия единен пазар беше обявено, че Комисията:

- до есента на 2017 г. — въз основа на оценка на въздействието, ще подготви законодателно предложение относно рамка за сътрудничество в областта на свободното движение на данни в ЕС, в която се вземат предвид принципът на свободно движение на данни в рамките на ЕС, принципът на пренасяне на нелични данни, включително при преминаването към други

бизнес услуги като услуги в облак, както и принципът на наличност на определени данни за целите на регулаторния контрол, също така когато данните се съхраняват в друга държава членка;

- през пролетта на 2018 г. — въз основа на оценка на съществуващото законодателство и на оценка на въздействието, ще подготви инициатива относно достъпността и повторното използване на публични и публично финансирани данни и допълнително ще разгледа въпроса за данните, държани от частни лица, които представляват обществен интерес;
- също така ще направи допълнителен анализ дали е необходимо дефинирането на принципи за определяне кой носи отговорност в случай на вреди, причинени от продукти, използващи голямо количество данни;
- ще продължи да оценява необходимостта от действия във връзка с възникващи проблеми с данните, идентифицирани в Съобщението относно данните от януари 2017 г., като правата на достъп до данни.

Процесът на консултиране относно икономиката, основана на данни, потвърди значението и важността на всички мерки, предвидени от Комисията.

Резултати от процеса на консултиране

Локализиране на данни с цел съхранение и/или обработка (свободно движение на данни)

Процесът на консултиране се оказва полезен за работата на Комисията в областта на локализирането на данни и свободното движение на данни. Резултатите с лекота отговарят на критериите за използваемост по отношение на броя и многообразието от респондентите и качеството на техните отговори. Тъй като 88 % от 380-те респонденти са свързани с предприятия или организации, които са дали съгласие самоличността им да бъде оповестена, беше възможно да се проведат икономически анализи по специфични сектори. В съчетание с резултатите от сесиите на структуриран диалог с държавите членки това позволява изграждането на балансирана представа.

Редица аспекти на мерките за локализация на данните могат да бъдат определени количествено благодарение на резултатите от консултацията. Повечето респонденти знаят за наличието на специфични ограничения за локализацията на данните; повечето отбелязаха, че организациите им са длъжни да спазват тези ограничения.

Между заинтересованите страни има широк консенсус относно въздействието на изискванията относно локализацията на данните; много малко не виждат такова въздействие. За всички възможни категории въздействия, които бяха тествани, повечето респонденти посочиха силно въздействие, следвано от средно въздействие. Много малко посочиха слабо въздействие. Що се отнася до спецификите, установено е, че основното въздействие на локализацията на данните е върху разходите, пускането на нов продукт или услуга и върху навлизането на нови пазари. Видовете разходи са главно административни или са следствие от дублиране на ресурси в различни държави от ЕС. Голям брой респонденти посочват повтарящия се характер на тези разходи, като някои споменават, че те имат особено неблагоприятен ефект върху стартиращите предприятия и МСП. Това важи главно за дублиране на ресурси. Стартиращите предприятия и МСП няма да могат да се конкурират със съществуващите предприятия при повишени разходи поради дублирането, което трябва да правят.

Повече от половината от респондентите считат, че ограниченията пред локализацията на данните следва да бъдат премахнати. Повечето МСП потвърждават това, докато много малък брой се застъпват за обратното. Приканени да обосновават ограниченията пред локализацията, респондентите посочват обществената сигурност, правоприлагането, съображения за поверителност на данните и необходимостта да контролират своите подизпълнители (напр. подизпълнители, които предлагат услуги за съхранение/обработване на данни).

Заинтересованите страни посочват различни ползи от премахването на съществуващите ограничения за локализацията на данните. Преди всичко и в съответствие с горното те отбелязват намаляване на разходите, в частност по-благоприятни условия за МСП и стартиращите предприятия, извършващи търговска дейност в Европа. Според тях по-силната конкуренция би спомогнала за коригиране на съществуващото пазарно изкривяване (напр. големите различия в цените на сървърите в различните държави в ЕС). Друго предимство на свободното движение на данни би било подобряването на сигурността на данните, тъй като доставчиците на конкретната услуга в облак биха могли да направят незабавни актуализации на безопасността, които биха били от полза за потребителите, независимо от тяхното местоположение. И накрая, респондентите считат, че с премахването на ограниченията пред локализацията на данните ЕС би изпратил силен сигнал към международната общност, като насърчи свободното движение на данни в целия свят.

Консултацията разкри и актуалното състояние на трансграничните дейности с данни. Малко над половината респонденти вече съхраняват и/или обработват данни на множество места в целия ЕС.

Анализ по специфични сектори показва, че трансграничното обработване и съхранение на данни е много по-високо при финансовите услуги и по-ниско в общественения сектор, докато стойностите за предприятията в областта на ИТ и на производството са сходни със средното равнище като цяло. В отговор на въпроса защо респондентите обработват и съхраняват данни в множество държави от ЕС, най-честият отговор е „поради общи експлоатационни съображения“. Някои потребители, главно на ИТ услуги, като например изчисления в облак, изискват техните данни да бъдат съхранявани и обработвани на местно ниво. Основните причини за това са несигурност относно законността на съхранението на данни в чужбина, представите за ограниченията пред локализацията на данните или недостатъчната осведоменост относно текущите правила на ЕС.

Що се отнася до най-подходящата мярка за справяне с ограниченията пред локализацията на данните, най-голяма подкрепа получи приемането на законодателен инструмент, следвано от приемането на насоки относно съхранението/обработването на данни в рамките на ЕС и внасянето на повече яснота относно ограниченията. Останалите възможности получиха много по-малка подкрепа. Според редица респонденти би било подходящо съчетаването на законодателен инструмент с режим на прозрачност за съществуващите ограничения пред локализацията на данните.

В допълнение към онлайн консултацията Комисията проведе три структурирани диалога с държавите от ЕС, за да обсъди текущите изисквания за локализацията на данните и причините за тях, както и въпросите, които евентуално е необходимо да бъдат разгледани преди да бъде приложен принципът на свободното движение на данни (например сигурността на данните и достъпа до данни за регулаторни цели). С различни държави от ЕС бяха проведени и двустранни срещи. Структурираните диалози разкриха общ консенсус относно необходимостта от свободното движение на данни в рамките на ЕС, ако Европа иска да се превърне в основана на данни икономика. Първият подобен диалог постави акцент върху определянето на ключови предимства и предизвикателства пред мобилността на данните в рамките на ЕС.

Като ключови предимства и възможности бяха посочени:

- Икономическият растеж;
- По-високото равнище на конкуренция и иновации в ЕС;
- По-доброто „трансгранично“ използване на услугите на обществения сектор;
- Популяризирането и насърчаването на правната яснота в ЕС.

Като ключови предизвикателства и заплахи бяха посочени:

- Липсата на взаимно доверие;
- Правната несигурност относно приложимите правила.

Тези констатации са доста сходни със заключенията от обществената онлайн консултация, в които също се засяга въпросът относно предизвикателствата, свързани с правната несигурност и липсата на доверие.

Вторият структуриран диалог позволи да бъдат обсъдени текущите правни рамки на ЕС за свободното движение на данни и да се доразработят определените досега в този контекст мерки за локализацията на данните. Като цяло участниците смятат за много трудно ориентирането сред всички съществуващи правни инструменти. Някои посочиха, че ограниченията пред локализацията на данните в тяхната държава не дават правна яснота и че целта им не е ясно посочена, което затруднява проверката за пропорционалност. Това подсилва аргумента, че правната несигурност е сред основните причини за ограниченията пред локализацията на данните да се смятат за проблематични.

От 112-те документи със становища в отговор на обществената консултация, почти всички, свързани с локализацията на данни, съдържат искане към Комисията да предложи регламент и да гарантира чрез законодателен акт свободното движение на данните, с което да се премахне правната несигурност.

Достъп до данни и повторно използване на данни

При сравнение на резултатите от консултацията с по-ранни сведения³ изглежда, че дружествата споделят данни в по-голяма степен. Повече от половината респонденти споменават някаква форма на зависимост от данни, произведени от трети страни. Три четвърти от респондентите споделят своите данни до известна степен. Повечето предават данни само в рамките на същата икономическа група или към подизпълнител. Приблизително една трета споделят данни по-свободно въз основа на сравнително отворени условия за повторно използване или срещу заплащане на лицензионна такса.

На въпроса относно пречките пред споделянето на данни малко повече от половината респонденти твърдят, че нямат трудности при получаването на данни от други предприятия. Почти половината от дружествата, използващи данни, обаче казват, че са срещали известни проблеми при опит да ползват данни, притежавани от трети лица. Около една трета от респондентите считат, че нито конкурентното право, нито законодателството относно неравноправните договорни условия или неравнопоставените търговски практики спомагат за пълното разрешаване на тези проблеми. Особена загриженост бе изразена относно равния достъп до ресурси от данни на автомобилния пазар на следпродажбено обслужване. Големите предприятия обаче считат, че конкурентното право решава адекватно проблемите със злоупотребата с доминантна позиция.

Притежателите на данни считат, че техните инвестиции в събиране на данни или във възможности в тази насока са добре защитени, по-специално чрез Директивата за закрила на базите данни и Директивата относно защитата на търговски тайни, и че не се нуждаят от допълнително регулиране.

На въпроса относно тяхната позиция във връзка с бъдещото развитие на икономиката на данните на практика всички заинтересовани страни са съгласни с целта на Комисията да направи повече данни достъпни за повторно използване.

Повечето заинтересовани страни обаче призовават за предпазливост, що се отнася до действията, които Комисията може да предприеме, за да направи повече данни достъпни за повторно използване.

Те твърдят, че веригите на стойността на данните и бизнес моделите, изградени върху данни, са изключително разнообразни, което затруднява изготвянето на универсални решения. Това становище беше широко споделяно също и между държавите членки, участвали в специален семинар. Почти всички дружества или бизнес организации считат, че свободата на договаряне следва да взема превес. Това би позволило да се използват индивидуални решения към конкретните потребности в дадена бизнес ситуация. Договорите ще се градят на доверие, което е незаменимо при споделяне на данни. Един аспект на изграждането на доверие е прозрачността относно начина, по който данните ще бъдат съхранявани и обработвани, както и целите, за които ще се използват. Необходимо е притежателите на данни също да бъдат сигурни, че бизнес партньорът им спазва законодателството относно защитата на данните и отговаря на адекватни стандарти за киберсигурност. И накрая, предприятията трябва да гарантират, че инвестициите във възможности за събиране на данни (и по-специално в оборудвани с датчици и свързани в „интернет на предметите“ машини, инструменти или изделия) могат да бъдат възвърнати и че е необходимо да защитават чувствителна от търговска гледна точка информация.

Много заинтересовани страни коментираха на срещи и семинари, че ключовият въпрос при споделянето на данни по модела „дружество—дружество“ е не толкова кой субект има някакво

³ Работен документ на службите на Комисията SWD(2017)2, придружаващ Съобщение „Изграждане на основана на данни европейска икономика“, COM (2017)9, стр. 14.

„право на собственост“ върху данните, а по какъв начин е организиран достъпът. В документ на Европейския център за политическа стратегия и в мнение, получено от академичната общност, беше изразена силна подкрепа за този възглед. И в двете се твърди, че е необходимо да се направи политически избор между усилията за създаване на права на собственост върху данните и тези за допълнителното отваряне на достъпа до данни.

Следователно идеята за право на лицензиране на данните от оборудвани с датчици машини, инструменти или изделия се посреща със скептицизъм, когато това право се предоставя изключително на производителя на оригинално оборудване (ПОО) или на потребителя на оборудвана с датчици машина, инструмент или изделие. Заинтересованите страни считат, че е малко вероятно с това да бъде постигната заявената цел — улесняване на търгуемостта на данните чрез укрепването на нейния правен статут. Напротив, това възможно развитие би укрепило фактическия контрол на притежателя над достъпа до данни, би създадо правна несигурност в практическото прилагане и следователно би генерирало допълнителни юридически разходи по сделките. От друга страна, идеята за експлоатационно право за лицензиране на използването на данни, споделяни между ПОО и потребителя на оборудвана с датчици машина, инструмент или изделие, се приема сравнително благоприятно. По-специално представителите на МСП подкрепят такова решение.

Като цяло респондентите възприеха сравнително благосклонно отношение към задължението за притежателите на данни да лицензират определени данни при справедливи, разумни и недискриминационни (FRAND) условия. От друга страна, една трета от респондентите — по-специално притежаващите данни дружества — изразиха сериозни безпокойства относно това решение.

„Техническият“ път на развитие, т.е. насърчаването на използването на приложни програмни интерфейси (ППИ), получи най-силна подкрепа. Според значителен брой респонденти обаче, ППИ са само средство за споделяне на данни и се използват, когато притежаващите данни дружества вече са решили да споделят данните.

Около половината от респондентите (над или малко под 50 %) подкрепиха останалите предложения за път на развитие, изброени в онлайн въпросника (насоки относно законодателство на ЕС, стандартни договорни правила, съчетани с препоръчителни стандартни условия на договора). По време на семинара, посветен на МСП, известна подкрепа беше изразена за незадължителни мерки, като примерните договорни условия, с цел запазване на по-ниски разходи по сделките за по-малките участници. Насоките на ЕК относно достъпа до данни и споделянето на данни получиха значителна подкрепа по време на семинара относно основаната на данни икономика на Цифровата асамблея през 2017 г. Тези решения се приемат скептично от редица респонденти, защото за някои те не са достатъчно ефективни, докато за други те са прекалени. В частност стандартните, но незадължителни договорни правила за ситуациите по модела „дружество—дружество“, съчетани с механизъм за контрол на неравноправните условия, получиха колкото подкрепа, толкова и несъгласие.

От гледна точка на специфичните ситуации по сектори, участниците и в Цифровата асамблея, и в семинара за МСП подкрепиха идеята за създаване на тестови среди.

Призивите за намеса на пазара бяха най-силни по отношение на достъпа до бордовите данни на превозните средства и до данните, генерирани в условията на интелигентно земеделие:

– Що се отнася до достъпа до бордови данни, позициите на заинтересованите страни са доста категорични. ПОО посочват няколко причини, поради които третите страни трябва да бъдат задължени да осъществяват достъп до данните чрез външен сървър, вместо директно от превозното средство. Основните причини са свързани с безопасността и сигурността на автомобила. Заинтересованите страни от пазара на следпродажбено обслужване (включително, но не само от автомобилния пазар на следпродажбено обслужване) са дълбоко загрижени относно бъдещата жизнеспособност на сегашните бизнес модели и относно възможностите за разработване на изцяло нови бизнес модели. На семинарите, посветени на МСП и на Интелигентната промишленост, представителите на този сектор силно се застъпиха за регулаторна намеса.

– В селскостопанския сектор 77 % от участниците в семинар, проведен от Европейското партньорство за иновации за селскостопанска производителност и устойчивост (EIP-AGRI), изразиха мнението, че производителят на данни (земеделският стопанин, дружеството в сектора на храните и др.) следва да има правото да определя кой има достъп до генерираните данни.

Предприятията в сектора на обслужването и ремонтните дейности се опасяват от сътресения в резултат на пазарната реализация на промишлени и домакински уреди с възможност за работа в „интернет на предметите“. Според тях ПОО може да се изкушат да коригират споразуменията за обслужване в резултат на по-доброто познаване на потребностите на клиентите в резултат на данните от обратната информация за такива уреди.

Идеята на публични органи да се предостави достъп до данни, притежавани от дружества, за целите на политиката в публичната сфера, също беше посрещната сравнително благосклонно, особено що се отнася до повторното използване за ясно определени цели (превенция на рисковете пред общественото здраве, достъп от статистически служби или за научни изследвания, финансирани от публични източници). Една трета от респондентите обаче бяха категорично несъгласни. Много дружества заявиха, че такъв достъп до данни следва да бъде справедливо компенсиран, като се имат предвид инвестициите в събирането на данни или тяхното адаптиране, което би било необходимо, преди данните да могат да се използват от обществени органи (напр. конвертиране на данни в съответните формати, привеждането в анонимен вид на лични данни или на поверителна бизнес информация).

Отговорност

Целта на този раздел беше събиране на информация относно предизвикателствата пред извъндоговорната и договорната отговорност в контекста на продуктите и услугите от „интернет на предметите“, автономните системи и усъвършенстваната роботика. Макар да бяха използвани няколко проучващи инструмента (семинари, проучвания, обществена онлайн консултация), изглежда са необходими допълнителни консултации.

Идеята за промяна в статуквото по отношение на отговорността се приема като цяло без особено въодушевление, но няколко заинтересовани страни, главно при потребителите, считат за полезно и необходимо да се направи цялостно преразглеждане.

Голяма част от производителите, участвали в консултацията, не са срещали специфични проблеми, нито трудности във връзка с отговорността в контекста на продуктите и услугите от „интернет на предметите“, автономните системи и усъвършенстваната роботика. Много малко от тях са срещали проблеми с класификацията на продукти или услуги от категорията на „интернет на предметите“, автономните системи и усъвършенстваната роботика или са изпитвали значителни затруднения в тази област.

Много малко от участвалите потребители са понесли щети. Основните въпроси, посочени в документите със становища, изпратени от организации на потребители и правни кантори, са свързани със затруднението потребителят да докаже, че определен продукт е дефектен, като установи причинно-следствена връзка между дефект и щета, и че е принуден да прилага тясно определение за щета. В тези документи е подчертан и проблемът с доказването на това, че софтуерът не осигурява безопасността, която потребителите имат право да очакват.

Що се отнася до видовете понесени щети, които не са обхванати от настоящата Директива относно отговорността за вреди от стоки, много малко респонденти изброяват „загуби от пропуснатата възможност“ или „чисто икономически загуби“. Поради ограничения брой отговори няма ясни сведения за обичайния размер на загубите.

Като цяло щетите в контекста на продуктите и услугите от „интернет на предметите“, автономните системи и усъвършенстваната роботика изглеждат много редки. Това може да се дължи на факта, че те са нови за потребителите и са слабо навлезли на пазара.

Предвид ограничения опит на респондентите с реални случаи на щети, свързани с продуктите и услугите от „интернет на предметите“, автономните системи и усъвършенстваната роботика, не може да се състави ясна картина за това кой следва да носи отговорност, когато такива продукти и услуги се окажат дефектни. Равен брой респонденти подкрепят споделяната отговорност на всички страни, имащи участие в един продукт, индивидуалната отговорност на производителя на всеки отделен компонент или отговорността на крайния производител/интегратор на системата.

Някои сдружения на потребители заявиха, че тъй като може да е изключително трудно за крайните потребители да определят кой е неизправният компонент в едно интелигентно устройство, те следва да могат да изпращат своите искове за компенсация на крайните производители. Някои респонденти призоваха за нови схеми за управление на риска с цел извличане на максимални ползи за обществото и свеждане до минимум на общите разходи.

Налице е разногласие относно предпочитания режим на отговорност. Някои респонденти заявяват, че отговорността в контекста на продуктите и услугите от „интернет на предметите“, автономните системи и усъвършенстваната роботика би могла да се урежда адекватно чрез договори, като еднакъв брой респонденти са на обратното мнение. Много други считат, че договорните решения решават въпроса поне частично. В 32 от 50-те документа със становища по въпроса за отговорността, се твърди, че текущата рамка относно отговорността е адекватна за справяне с предизвикателствата на новите технологии, като например „интернет на предметите“ и автономните системи. В осем се призовава за преразглеждане на текущата рамка, а в останалите отговорността се разглежда, без да се стига до заключение, че е необходимо преразглеждане.

Бяха представени още няколко констатации от други семинари и изследвания:

- По-трудно е (и може би не толкова смислено) да се прави разграничение между услуги и продукти, когато става въпрос за технологии, като например „интернет на предметите“, автономните системи и усъвършенстваните работи. Това затруднява тълкуването и прилагането на законодателството, особено поради факта, че съществува законодателство на ЕС относно отговорността за продуктите, но не и за услугите. Например не е ясно в каква степен софтуерът или цифровите данни (разглеждани отделно от материален носител) могат да се считат за „продукт“ в целия ЕС или по какъв начин да се оценяват сложни оферти както с продуктови, така и със софтуерни компоненти, потенциално от различни производители.
- Друг въпрос е свързан с понятията „дефект“ и „безопасност на продуктите“, традиционно свързани с потребителските очаквания за безопасност. Колкото повече усилия се полагат за гарантиране на безопасността, толкова по-малко експлоатационни проблеми е вероятно да възникнат по време на жизнения цикъл на продукта. По какъв начин следва да се оценява това в случаите на автономни системи и усъвършенствани работи, ако даден продукт (или услуга, свързана с продукт) започне да има непредсказуемо, потенциално рисково поведение? Днес въпросът за безопасността включва също и промяната в ролята на потребителите на продукти и услуги, които вече спомагат за поддържането и развитието на системите чрез актуализиране на софтуера или „обучение“ на продуктите и приложенията. В Директивата относно радиосъоръженията са разгледани въпроси, свързани с предизвикателствата пред иновациите, които се отнасят до взаимната свързаност и оперативната съвместимост на продуктите или системите.
- Що се отнася до съставните, сложни технологии, съчетаващи продукти и услуги, може да е трудно да се определи отговорността в случай на щета (т.е. да се докаже наличието на дефект и връзката между щетата и дефекта). В контекста на роботиката и „интернет на предметите“ тази сложност може да постави под въпрос защитата на потребителя.

- Трябва също така да се отчете, че съществуват допълващи се закони, които засягат въпроси от сферата на отговорността в дадена ограничена среда, като например законите относно дроновете или правилата за движение на самоуправяващите се автомобили. Това може да доведе до фрагментираност на подходите към отговорността в държавите от ЕС.

Резултатите от секторната ангажираност на заинтересованите страни в автомобилния сектор, услугите на предприятията, веригата за доставка на храни и напитки, сектора на машиностроенето и медицинските изделия показват, че по-голямата част от заинтересованите страни (39 от 40 участващи сдружения и 6 от 9 предприятия) считат, че текущата рамка за отговорност може адекватно да обхване и възникващите технологии, като например продуктите и услугите от „интернет на предметите“, автономните системи и усъвършенстваната роботика.

Макар значението на въпросите, свързани с отговорността да е общопризнато, напредъкът в отделните държави от ЕС е много неравномерен. Основното им послание беше, че всяка инициатива на европейско равнище ще се нуждае от допълнително обсъждане и внимателно обмисляне, преди да се предвиди промяна в съществуващата законодателна рамка. Приоритетно следва да бъде направен допълнителен анализ на ситуацията и да бъдат подпомогнати иновативните предприятия, които вече са срещнали споменатите нововъзникващи пречки, като правна несигурност, понякога чрез правни насоки и правни пояснения. Освен това някои държави от ЕС насърчават ЕК да мисли в по-широка перспектива и отвъд самостоятелността на специфичните политики по сектори — както беше направено със свързаните автомобили — и да обмисли въпроса за отговорността като междусекторен въпрос.

Преносимост на нелични данни, оперативна съвместимост, стандарти

Преносимост

Около една четвърт от участвалите в обществената онлайн консултация респонденти твърдят, че не са доволни от условията, при които могат да пренасят данни. Около една трета от респондентите са срещнали трудности с пренасянето на данни. Ако обаче се разгледат отговорите, получени от МСП, картината се променя. Повечето МСП респонденти, възнамерявали да сменят доставчика на услуги в облак, споделят, че са срещнали трудности в това. Повечето посочват възможността да бъдат пренасяни на нелични данни като важен фактор. Като цяло респондентите от всяка категория са съгласни, че следва да се предприемат стъпки за улесняване на преносимостта на нелични данни. Те предвиждат, че в бъдеще това ще бъде проблем.

Що се отнася до възможността Комисията да въведе основани на принципи права на преносимост на данни в контекста на смяната на доставчика на услуги в облак, много респонденти са положително настроени, включително и тези от промишлени сектори като транспорт, енергетика и комунални услуги. Респондентите от финансовия сектор и академичната общност са умерено положителни. Някои държави, включително Франция и Естония, показват интерес към въвеждането на законови права за преносимост.

Заинтересованите страни сред субектите, свързани с услугите в облак, също споделиха своите мнения на семинар относно смяната на доставчиците на услуги в облак. Основните посочени технически предизвикателства са липсата на стандартизация за преносимост на приложенията, предизвикателствата, свързани с формата на данните, трудности при идентифициране/експортиране на данни и метаданни, както и приблизителното време, необходимо за събиране и трансфер на данни. При посочването на основните правни пречки бяха изтъкнати безпокойствата относно разпоредбите за защита на данните, липсата на планове за излизане и сроковете за съхраняване на данни. Икономическите аспекти също пораждат безпокойство сред потребителите на услуги в облак,

които често поемат всички разходи, свързани със смяната на доставчик на услуги в облак. Като цяло доставчиците изразиха положителна нагласа към въвеждането на законови права на равнище ЕС. Освен това те споменават за възможността да се разработят етични кодекси в сектора и да се работи за гарантиране на прозрачността на ППИ.

Относно въвеждането на общи (т.е. неспецифични за услугите в облак) права на преносимост са налице много предложения първо да се наблюдава по какъв начин въведеното в член 20 от Общия регламент относно защитата на данните (GDPR) право се прилага на практика. Много респонденти споменават за трудност при отделянето на неличните от личните данни. По въпроса за това по-общо право според много респонденти от големи дружества и организации най-добре би било прилагането на преносимостта на данните да се решава чрез договорни или технически средства и чрез ръководената от промишлеността работа по стандартите, както и чрез развитието на умения за стартиращи предприятия и МСП.

Много респонденти акцентират върху аспектите, свързани с модела „дружество—потребител“ (B2C) при преносимостта на данните, въпреки че Съобщението „Изграждане на основана на данни европейска икономика“ ясно акцентира върху аспектите на модела „дружество—дружество“. Това може да се обясни с преобладаващия акцент върху потребителя/субекта на данни на публичния дебат около въпросите на преносимостта.

Освен това нагласите спрямо преносимостта на данните може да варират между секторите. Според участниците в селскостопанския семинар през април 2017 г. преносимостта на данните следва да бъде съществена и безплатна функция на всяка платформа, която позволява на производителите да прехвърлят своите данни на конкурентни или различни платформи.

Оперативна съвместимост и стандарти

Оперативната съвместимост е неотложен въпрос за много от респондентите на обществената онлайн консултация, като има консенсус относно необходимостта от стандарти за оперативна съвместимост.

Повечето респонденти — потребители на облак, предпочитат отговарящи на стандарти решения, а също така като цяло отворени стандарти. Бяха дадени множество примери за стандарти, свързани с изчисленията в облак, включително стандарти относно достъп, формати на данни, сигурност при използване на услуги в облак, защита на данните и ППИ. Основните причини да се изискват отговарящи на стандарти решения са сигурността, защитата на данните и на поверителността.

Сред техническите мерки за улесняване на достъпа до данни и откриваемостта на данните с най-висок приоритет са общите схеми на метаданни. Повечето респонденти биха предпочели да се подобрят съществуващите стандарти, отколкото да се определят нови, но много приветстват и препоръки за прилагане на техните приоритети. Що се отнася до правните инструменти, повечето респонденти избират насоките, следвани от регулиране от страна на ЕС и подпомагащи действия.

Съдейки по коментарите в отворените раздели на въпросника и от получените документи със становища, много респонденти считат, че следва да се остави секторът да разработва стандартите или че преди да предприеме допълнителни мерки, Комисията следва да вземе под внимание съществуващата работа по стандартите (както междусекторни, така и специфични по сектори). Много респонденти предпочитат техническите решения за въпросите от областта на основаната на данни икономика пред правните или политическите решения. Резултатите от участието на заинтересованите страни по сектори потвърждават това.